УНІВЕРСІТЭЦКІ ВЕСНІК

№ 2 (30)

ЛЮТЫ 1999 года

Газета Магілеўскага дзяржаўнага універсітэта імя А.А. Куляшова

Сардэчна запрашаем!

Дарагія юныя сябры! Перад кожным з вас, выпускнікоў, паўстае пытанне: кім быць, якую абраць прафесію. У значнай меры ад гэтага будзе залежаць ваша жыццё.

Калі ласка, паступайце да нас вучыцца!

Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова — адна са старэйшых вышэйшых навучальных устаноў Беларусі. Заснаваны ў далёкім 1913 годзе як настаўніцкі інстытут, ён зведаў за сваю 85-гадовую гісторыю шмат шчаслівых і трагічных падзей. Адно заставалася нязменным — імкненне рыхтаваць спецыялістаў (у першую чаргу — настаўнікаў) высокай кваліфікацыі. За гэты час падрыхтавана больш за 40 тысяч спецыялістаў, многімі з якіх ганарыцца не толькі Магілёўшчына, але і ўся рэспубліка. Гэта знакамітыя пісьменнік і перакладчык І.Шклярэўскі і байкапісец Э.Валасевіч, вядомыя мовазнаўцы, літаратуразнаўцы і крытыкі М.Булахаў, Дз. Бугаёў, М.Барсток, дзяржаўныя дзеячы — М.В.Зімянін, В.Ф.Шаура. Сярод выпускнікоў універсітэта і першы прэзідэнт Рэспублікі Беларусь —А.Р.Лукашэнка.

Сёння універсітэт з'яўляецца буйным адукацыйным, навуковым і культурным цэнтрам усходняга рэгіёну рэспублікі. У яго складзе 10 факультэтаў, ліцэй, навукова-даследчыя лабараторыі, вопытна-эксперыментальная станцыя. Ва універсітэце атрымліваюць адукацыю амаль 6 тысяч студэнтаў па 30 спецыяльнасцях. Распачата падрыхтоўка бакалаўраў і магістраў, адкрыта аспірантура.

Вучэбна-выхаваўчая і навукова-даследчая работа вядзецца на 32 кафедрах, дзе працуюць 21 доктар і 164 кандыдаты навук. У сувязі з пераўтварэннем педінстытута ва універсітэт (1997 год) калектывы кафедраў выконваюць складаную і адказную работу па распрацоўцы новых навучальных планаў і праграм з улікам новага статусу ВНУ і апошніх дасягненняў навукі, культуры і тэхнікі. Праводзяцца даследаванні па шырокім спектры прыродазнаўчых, гуманітарных, педагагічных і іншых навук. Вынікі гэтых даследаванняў знаходзяць непасрэднае прымяненне на практыцы, а таксама ў шматлікіх публікацыях. Толькі за тры апошнія гады вучонымі універсітэта падрыхтавана і выдадзена 157 вучэбных дапаможнікаў, манаграфій і метадычных рэкамендацый, больш за 500 навуковых артыкулаў.

Шырока развіваюцца міжнародныя сувязі МДУ імя А.А.Куляшова з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі Расіі, Украіны, Польшчы, Партугаліі, Германіі, Францыі і іншых краін.

Перспектывы развіцця універсітэта вызначаюцца стратэгіяй эканамічнага і культурнага развіцця ўсходняга рэгіёну Рэспублікі Беларусь. Улічваючы патрэбы народнай гаспадаркі Магілёўшчыны і рэспублікі ў цэлым, МДУ імя А.А.Куляшова распачне падрыхтоўку кадраў па шэрагу новых спецыяльнасцей, адкрывае новыя факультэты.

М.А.АЎЛАСЕВІЧ,
рэктар МДУ
імя А.А.Куляшова,
прафесар.

ПРАВІЛЫ ПРЫЁМУ
ў Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова на 1999 год

1. У Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова прымаюцца асобы, якія маюць сярэднюю адукацыю і пастаянна пражываюць у рэспубліцы, а таксама грамадзяне Беларусі і беларусы, якія пражываюць за яе межамі, грамадзяне Расійскай Федэрацыі.

Указаныя асобы маюць права атрымаць на конкурснай аснове бясплатную вышэйшую адукацыю, калі адукацыя дадзенага ўзроўню атрымліваецца ўпершыню.

2. Звыш кантрольных лічбаў прыёму, якія фінансуюцца за кошт бюджэтных сродкаў, на падставе дагавораў з аплатай навучання юрыдычнымі або фізічнымі асобамі на ўсе факультэты і спецыяльнасці залічваюцца абітурыенты, якія станоўча вытрымалі экзамены , але не прайшлі па конкурсе. На астатнія месцы могуць быць залічаны на ўмовах аплаты навучання таксама абітурыенты па выніках субяседавання па прадметах уступных экзаменаў.

На падставе дагавораў з аплатай навучання пры ўмове паспяховай здачы ўступных экзаменаў залічваюцца таксама грамадзяне замежных дзяржаў.

Заключэнне дагавораў да правядзення конкурсу забараняецца.

3. Універсітэт праводзіць прыём абітурыентаў на 1999-2000 навучальны год на першы курс дзённага аддзялення дзевяці факультэтаў па наступных спецыяльнасцях:

ФАКУЛЬТЭТ ПРЫРОДАЗНАЎСТВА. Спецыяльнасці: "біялогія" (з дадатковай спецыяльнасцю "хімія"); "біялогія" (з дадатковай спецыяльнасцю "геаграфія").

ГІСТАРЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. Спецыяльнасці: "гісторыя" (з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова"); "гісторыя" (з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова"); "гісторыя" (з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльна-палітычныя дысцыпліны").

ЭКАНАМІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. Спецыяльнасці: "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне"; "правазнаўства", "сацыялогія".

ПЕДАГАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. Спецыяльнасці: "педагогіка і методыка пачатковага навучання" (з дадатковай спецыяльнасцю "беларуская мова і літаратура"); "педагогіка і методыка пачатковага навучання" (з дадатковай спецыяльнасцю "выяўленчае мастацтва"); "педагогіка і методыка пачатковага навучання" (з дадатковай спецыяльнасцю "музыка і спевы"); "музыка і спевы" (з дадатковай спецыяльнасцю "харэаграфія").

ФАКУЛЬТЭТ ДАШКОЛЬНАГА ВЫХАВАННЯ. Спецыяльнасці: "педагогіка і псіхалогія дашкольная" (з дадатковай спецыяльнасцю "практычная псіхалогія"); "педагогіка і псіхалогія дашкольная" (з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльная педагогіка").

ФІЗІКА-МАТЭМАТЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. Спецыяльнасці: "матэматыка" (з дадатковай спецыяльнасцю "фізіка"); "матэматыка" (з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка"); "фізіка" (з дадатковай спецыяльнасцю "матэматыка").

ФАКУЛЬТЭТ ФІЗІЧНАГА ВЫХАВАННЯ. Спецыяльнасць: "фізічная культура і спорт" (з дадатковай спецыяльнасцю "спецпадрыхтоўка"). На платнай аснове: "фізічная культура і спорт "(з дадатковай спецыяльнасцю "інструктар-метадыст лячэбнай фізічнай культуры").

ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. Спецыяльнасці: "беларуская мова і літаратура" (з дадатковай спецыяльнасцю "руская мова і літаратура"); "руская мова і літаратура" (з дадатковай спецыяльнасцю "беларуская мова і літаратура").

ФАКУЛЬТЭТ ЗАМЕЖНЫХ МОЎ. Спецыяльнасці: "англійская мова" (з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова"); "нямецкая мова" (з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова"), "французская мова" (з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова"), "англійская мова" (з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка" (на ўмовах аплаты), "нямецкая мова" (з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка" (на ўмовах аплаты)).

4. На дзённую форму навучання заявы прымаюцца **з 26 чэрвеня па 15 ліпеня.**

Уступныя экзамены **з 16 ліпеня** па **31 ліпеня.**

Залічэнне: па плану — **да 5 жніўня;** на ўмовах аплаты — **да 25 жніўня.**

5. У залежнасці ад абранай спецыяльнасці абітурыенты здаюць наступныя конкурсныя экзамены.

НА ФАКУЛЬТЭТ ПРЫРОДАЗНАЎСТВА:

спецыяльнасць "біялогія" з дадатковай спецыяльнасцю "хімія": біялогія (вусна), хімія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "біялогія" з дадатковай спецыяльнасцю "геаграфія": біялогія (вусна), геаграфія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

НА ГІСТАРЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ:

спецыяльнасць "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова": гісторыя Беларусі (вусна), англійская мова (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова": гісторыя Беларусі (вусна), нямецкая мова (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльна палітычныя дысцыпліны": гісторыя Беларусі (вусна), сусветная гісторыя навейшага часу (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

НА ЭКАНАМІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ:

спецыяльнасць "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне": матэматыка (пісьмова), замежная мова (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "правазнаўства": матэматыка (пісьмова), гісторыя Беларусі (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "сацыялогія": матэматыка (пісьмова), гісторыя Беларусі (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

НА ФАКУЛЬТЭТ ДАШКОЛЬНАГА ВЫХАВАННЯ:

спецыяльнасці "педагогіка і псіхалогія дашкольная" з дадатковай спецыяльнасцю "практычная псіхалогія", "педагогіка і псіхалогія дашкольная" з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльная педагогіка": біялогія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (вусна).

НА ПЕДАГАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ:

спецыяльнасць "педагогіка і методыка пачатковага навучання" з дадатковай спецыяльнасцю "беларуская мова і літаратура": беларуская мова (дыктоўка), беларуская мова і літаратура (вусна), матэматыка (вусна); **спецыяльнасць** "педагогіка і методыка пачатковага навучання" з дадатковай спецыяльнасцю "выяўленчае мастацтва": малюнак (пісьмова), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне), матэматыка (вусна); **спецыяльнасць** "педагогіка і методыка пачатковага навучання" з дадатковай спецыяльнасцю "музыка і спевы": музыка, беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне), матэматыка (вусна); **спецыяльнасць** "музыка і спевы" з дадатковай спецыяльнасцю "харэаграфія": музыка, беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (вусна). Паступаючыя на гэтую спецыяльнасць праходзяць папярэдні прагляд харэаграфічных дадзеных.

НА ФІЗІКА-МАТЭМАТЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ:

спецыяльнасці "матэматыка" з дадатковай спецыяльнасцю "фізіка", "матэматыка" з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка": матэматыка (вусна), фізіка (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне);

спецыяльнасць "фізіка" з дадатковай спецыяльнасцю "матэматыка": фізіка (вусна), матэматыка (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

НА ФАКУЛЬТЭТ ФІЗІЧНАГА ВЫХАВАННЯ:

спецыяльнасць "фізічная культура і спорт" з дадатковай спецыяльнасцю "спецпадрыхтоўка": фізічная культура, біялогія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); спецыяльнасць "фізічная культура і спорт" з дадатковай спецыяльнасцю "інструктар-метадыст лячэбнай фізічнай культуры" (на ўмовах аплаты): біялогія (субяседаванне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (субяседаванне). Паступаючыя на гэтую спецыяльнасць праходзяць папярэдні прагляд фізічнай падрыхтаванасці.

НА ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ:

спецыяльнасць "беларуская мова і літаратура" з дадатковай спецыяльнасцю "руская мова і літаратура": беларуская мова (дыктоўка), беларуская мова і літаратура (вусна), руская мова і літаратура (вусна); **спецыяльнасць** "руская мова і літаратура" з дадатковай спецыяльнасцю "беларуская мова і літаратура": руская мова (дыктоўка), руская мова і літаратура (вусна), беларуская мова і літаратура (вусна).

НА ФАКУЛЬТЭТ ЗАМЕЖНЫХ МОЎ:

спецыяльнасць "англійская мова" з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова": англійская мова (пісьмова: лексіка-граматычны тэст, тэст па аўдзіраванні), англійская мова (вусна: гутарка, веданне тэм), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "нямецкая мова" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова": нямецкая мова (пісьмова: лексіка-граматычны тэст, тэст па аў-дзіраванні), нямецкая мова (вусна: гутарка, веданне тэм), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); **спецыяльнасць** "французская мова" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова": французская мова (пісьмова: лексіка-граматычны тэст, тэст па аўдзіраванні), французская мова (вусна: гутарка, веданне тэм), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне); спецыяльнасць "англійская мова" з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка" (на ўмовах аплаты): англійская мова (субяседаванне), матэматыка (субяседаванне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (субяседаванне); **спецыяльнасць** "нямецкая мова" з дадатковай спецыяльнасцю "інфарматыка" (на ўмовах аплаты): нямецкая мова (субяседаванне), матэматыка (субяседаванне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (субяседаванне).

Уступныя экзамены і субяседаванні праводзяцца па праграмах, якія складзены ў адпаведнасці з вучэбнымі праграмамі сярэдняй агульнаадукацыйнай школы і зацверджаны Міністэрствам адукацыі.

Паступаючыя маюць права здаваць уступныя экзамены па выбары на беларускай або рускай мовах.

6. Па выніках уступнага экзамена паступаючаму выстаўляецца адна з наступных адзнак: "пяць", "чатыры з паловай", "чатыры", "тры з паловай", "тры", "два".

7. Абітурыенты, якія не з'явіліся на экзамен без уважлівых прычын або атрымалі нездавальняючую адзнаку да далейшых экзаменаў не дапускаюцца.

8. Залічэнне ва універсітэт праводзіцца па конкурсе ў адпаведнасці з колькасцю балаў, набраных абітурыентамі на конкурсных уступных экзаменах. Конкурс праводзіцца па спецыяльнасцях. Залічэнне на спецыяльнасць "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне", "правазнаўства" і "сацыялогія" праводзіцца па асобным конкурсе сярод выпускнікоў гарадскіх і вясковых школ прапарцыянальна пададзеным заявам, у адпаведнасці з колькасцю балаў, набраных абітурынтамі на конкурсных уступных экзаменах. У тых выпадках, калі конкурсны бал сярод выпускнікоў сельскіх школ перавышае конкурсны бал сярод выпускнікоў гарадскіх школ, залічэнне праводзіцца па агульным конкурсе.

9. Без уступных экзаменаў залічваюцца пераможцы (I, II, III месца) міжнародных і рэспубліканскіх алімпіяд выпускнікоў сярэдніх навучальных устаноў і педвучылішчаў, праведзеных Міністэрствам адукацыі рэспублікі ў 1998-1999 навучальным годзе па агульнаадукацыйных прадметах пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці. Пры паступленні гэтых асоб на іншыя спецыяльнасці яны вызваляюцца ад уступнага экзамена па гэтай дысцыпліне з выстаўленнем адзнакі "пяць".

10. Асобы, якія скончылі сярэднюю навучальную ўстанову з залатым (сярэбраным) медалём, сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову або ПТВ (на аснове базавай школы з атрыманнем сярэдняй адукацыі) з дыпломам з адзнакай, здаюць адзін экзамен, названы па адпаведнай спецыяльнасці першым. Атрымаўшы адзнаку "пяць",

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

ПРАВІЛЫ ПРЫЁМУ
ў Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова на 1999 год

яны вызваляюцца ад астатніх экзаменаў і залічваюцца ва універсітэт, а пры атрыманні адзнак "чатыры з паловай", "чатыры", "тры з паловай", "тры" — здаюць усе экзамены. Асобы гэтых катэгорый, якія паступаюць на спецыяльнасці "біялогія" з дадатковай спецыяльнасцю "хімія" для вызвалення ад трэцяга экзамена павінны здаць на "пяць" два экзамены: па біялогіі (вусна) і хіміі (вусна), "біялогія" з дадатковай спецыяльнасцю "геаграфія" для вызвалення ад трэцяга экзамена павінны здаць на "пяць" два экзамены: па біялогіі (вусна) і геаграфіі (вусна); па спецыяльнасці "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне" для вызвалення ад трэцяга экзамена павінны здаць на "пяць" два экзамены: па матэматыцы (пісьмова) і замежнай мове (вусна).

Асобы, якія скончылі сярэднюю навучальную ўстанову з залатым (сярэбраным) медалём, сярэднюю спецыяльную навучальную установу або ПТВ (на аснове базавай школы з атрыманнем сярэдняй адукацыі) з дыпломам з адзнакай і паступаюць на спецыяльнасці: "англійская мова" з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова", "нямецкая мова" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова", "французская мова" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова", "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "англійская мова", "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "нямецкая мова", "гісторыя" з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльна-палітычныя дысцыпліны", правазнаўства", "сацыялогія", здаюць усе ўступныя экзамены на агульных падставах.

11. Уступныя экзамены для навучэнцаў ліцэя пры універсітэце, гімназій N 1 і N 3, СШ N 23 г. Магілёва, Крычаўскага абласнога ліцэя могуць сумяшчацца з выпускнымі ў адпаведнасці з рашэннем прыёмнай камісіі універсітэта і Саветаў ліцэяў, гімназій, школы. Залічэнне ў склад студэнтаў навучэнцаў ліцэяў і падрыхтоўчага аддзялення, якія сумяшчаюць выпускныя і ўступныя экзамены, ажыццяўляецца па конкурсе ў межах 20% ад кантрольных лічбаў прыёму па дадзенай спецыяльнасці.

12. У адпаведнасці з "Палажэннем аб універсітэцкай алімпіядзе "Абітурыент-99" адзнакі, атрыманыя ўдзельнікамі другога тура, могуць залічвацца, па іх жаданню, як адзнакі ўступных экзаменаў на адпаведныя факультэты, але не больш як па аднаму прадмету пры паступленні на філалагічны факультэт і факультэт прыродазнаўства, па двух прадметах пры паступленні на фізіка-матэматычны факультэт.

13. Пераможцы (I, II, III месца) абласных і мінскага гарадскога тураў алімпіяд выпускнікоў сярэдніх навучальных установ 1998-1999 навучальнага года, што праводзіліся органамі кіравання адукацыяй па агульнаадукацыйных прадметах, вызваляюцца ад уступнага экзамена па гэтай або адпаведнай (астраномія — фізіка; інфарматыка — матэматыка) дысцыпліне з выстаўленнем адзнакі "пяць".

14. На спецыяльнасць "фізічная культура і спорт" па субяседаванні залічваюцца чэмпіёны і пераможцы (I месца) чэмпіянатаў, кубкаў і першынстваў свету, Еўропы, СНД, Рэспублікі Беларусь, якія перамаглі на апошніх спаборніцтвах адпаведнага рангу ў межах 10% ад кантрольных лічбаў прыёму па дадзенай спецыяльнасці. Абітурыенты, якія маюць званне "Майстар спорту", вызваляюцца ад здачы ўступнага экзамена па фізічнай культуры з выстаўленнем адзнакі "пяць".

15. Па-за конкурсам пры атрыманні станоўчых адзнак на ўступных экзаменах па ўсіх формах навучання залічваюцца:

*воіны-інтэрнацыяналісты;

*круглыя сіроты і дзеці, што засталіся без апекі бацькоў;

*дзеці з сем'яў загінуўшых (памёршых) або стаўшых інвалідамі ў час праходжання вайсковай службы або працы ў складзе савецкіх войскаў на тэрыторыі дзяржаў, дзе вяліся баявыя дзеянні;

*дзеці з сем'яў ваеннаслужачых, загінуўшых (памёршых) у мірны час пры праходжанні вайсковай службы;

*дзеці з сем'яў асоб начальніцкага і радавога складу органаў унутраных спраў, загінуўшых (памёршых) або стаўшых інвалідамі пры выканнні службовых абавязкаў на тэрыторыі дзяржаў, дзе вяліся баявыя дзеянні, а таксама загінуўшых (памёршых) у мірны час пры выкананні службовых абавязкаў;

*інваліды I і II груп, якім у адпаведнасці з заключэннем медыкарэабілітацыйных экспертных камісій не супрацьпаказана навучанне ў ВНУ і якія могуць наведваць заняткі;

*асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з арт. 18 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпеўшых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС". Абітурыенты гэтай катэгорыі, якія скончылі навучальныя ўстановы з адзнакай (з выдатнымі адзнакамі), залічваюцца па выніках субяседавання;

*суайчыннікі з іншых краін па рэкамендацыях беларускіх суполак і навучальных устаноў замежжа на спецыяльна выдзеленыя месцы.

16. Пераважнае права на залічэнне па ўсіх формах навучання пры аднолькавай колькасці балаў маюць інваліды III групы пры адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў; асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з арт. 19, 20, 23, 24, 25 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпеўшых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС"; звольненыя ў запас ваеннаслужачыя, якія маюць ільготы, устаноўленыя заканадаўствам і рэкамендацыі воінскіх часцей; выпускнікі Нацыянальнага дзяржаўнага гуманітарнага ліцэя імя Якуба Коласа пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці; асобы, якія маюць стаж работы не менш двух гадоў; абітурыенты, якія скончылі сярэднюю агульнаадукацыйную навучальную ўстанову з залатым ці сярэбраным медалём, сярэднюю спецыяльную ці прафесійна-тэхнічную навучальную ўстанову (на аснове базавай школы з атрыманнем сярэдняй адукацыі) з дыпломам з адзнакай; выпукнікі ПА; члены Нацыянальнай зборнай РБ; выпускнікі вучэбных устаноў новага тыпу (ліцэі, гімназіі, каледжы, школа алімпійскага рэзерву); выпускнікі сельскіх школ; абітурыенты, якія маюць большы агульны працоўны стаж; абітурыенты, якія маюць больш высокі сярэдні бал атэстата.

17. Залічэнне абітурыентаў на ўмовах мэтавай кантрактнай падрыхтоўкі спецыялістаў ажыццяўляецца згодна даведзенага плана мэтавага набору, адпаведных палажэнняў і правілаў прыёму ва універсітэт па асобных конкурсах.

18. Для атрымання другой вышэйшай адукацыі ва універсітэт на дзённую і завочную формы навучання прымаюцца асобы на ўмовах поўнай аплаты навучання. Парадак залічэння гэтых асоб вызначаецца адпаведным палажэннем.

АДДЗЯЛЕННЕ ЗАВОЧНАГА НАВУЧАННЯ

19. На першы курс аддзялення завочнага навучання ў 1999 годзе па выніках здачы ўступных экзаменаў ажыццяўляецца прыём на наступныя факультэты:

ФІЛАЛАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. **Спецыяльнасць** "беларуская мова і літаратура" з дадатковай спецыяльнасцю "руская мова і літаратура": беларуская мова (дыктоўка), беларуская мова і літаратура (вусна), руская мова і літаратура (вусна); **спецыяльнасць** "руская мова і літаратура" з дадатковай спецыяльнасцю "беларуская мова і літаратура": руская мова (дыктоўка), руская мова і літаратура (вусна), беларуская мова і літаратура (вусна).

ГІСТАРЫЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. **Спецыяльнасць** "гісторыя і сацыяльна-палітычныя дысцыпліны": гісторыя Беларусі (вусна), сусветная гісторыя навейшага часу (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

ЭКАНАМІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. На платнай аснове для атрымання другой вышэйшай адукацыі — **спецыяльнасць** "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне": матэматыка (субяседаванне), замежная мова (субяседаванне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (субяседаванне). Тэрмін навучання 3 гады.

На платнай аснове — **спецыяльнасць** "дзяржаўнае і муніцыпальнае кіраванне": матэматыка (субяседаванне), замежная мова (субяседаванне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (субяседаванне). Тэрмін навучання 5 гадоў.

ПЕДАГАГІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ. **Спецыяльнасць** "педагогіка і методыка пачатковага навучання": беларуская мова або руская мова (дыктоўка); руская мова і літаратура (вусна), калі першым экзаменам была дыктоўка па беларускай мове, або беларуская мова і літаратура (вусна), калі першым экзаменам была дыктоўка па рускай мове; матэматыка (вусна).

ФАКУЛЬТЭТ ДАШКОЛЬНАГА ВЫХАВАННЯ. **Спецыяльнасць** "педагогіка і псіхалогія дашкольная": біялогія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (вусна).

На платнай аснове з тэрмінам навучання 5 гадоў:

спецыяльнасці "педагогіка і псіхалогія дашкольная" з дадатковай спецыяльнасцю "практычная псіхалогія" і "педагогіка і псіхалогія дашкольная" з дадатковай спецыяльнасцю "сацыяльная педагогіка": субяседаванне па педагогіцы і псіхалогіі ў аб'ёме праграмы педагагічнага вучылішча.

На платнай аснове для атрымання другой вышэйшай адукацыі з тэрмінам навучання 2 гады: **спецыяльнасці** "практычная псіхалогія" і "сацыяльная педагогіка": субяседаванне па педагогіцы і псіхалогіі ў аб'ёме праграмы вышэйшых навучальных устаноў.

ФАКУЛЬТЭТ ФІЗІЧНАГА ВЫХАВАННЯ. **Спецыяльнасць** "фізічная культура і спорт": фізічная культура, біялогія (вусна), беларуская мова і літаратура або руская мова і літаратура (сачыненне).

20. Прыём заяў на навучанне без адрыву ад вытворчасці — **з 21 красавіка да 20 мая.**

Уступныя экзамены: **з 21 мая да 3 чэрвеня 1999 г.**

21. На завочнае аддзяленне залічваюцца па-за конкурсам выпускнікі ПА, якія маюць сярэднюю спецыяльную адукацыю (педвучылішча ці педкаледж) або маюць стаж практычнай работы не менш за 6 месяцаў пры паступленні на адпаведныя ці роднасныя спецыяльнасці, і здалі выпускныя экзамены на "4" і "5".

22. На завочнае аддзяленне залічваюцца па конкурсе ў першую чаргу:

*асобы, якія маюць сярэднюю спецыяльную адукацыю (педвучылішча ці педкаледж);

*асобы, якія маюць стаж практычнай работы не менш за 6 месяцаў, пры паступленні на адпаведныя ці роднасцыя спецыяльнасці. Колькасць месцаў, адводзімых для паступлення іншых асоб залежыць ад конкурснай сітуацыі, але не перавышае 20% ад кантрольных лічбаў прыёму па кожнай спецыяльнасці.

У рамках выдзеленых месцаў у першую чаргу залічваюцца выпускнікі ПА, якія здалі выпускныя экзамены "4", "4,5" і "5".

23. Настаўнікі, выхавальнікі, якія скончылі педагагічнае вучылішча з дыпломам з адзнакай, а таксама на "добра" і "выдатна" і працуюць у сельскай мясцовасці па атрыманай спецыяльнасці не менш, чым адзін год, калі яны паступаюць на адпаведныя спецыяльнасці, праходзяць **субяседаванне** па прадметах уступных экзаменаў у перыяд **з 17 мая па 18 мая**. Паспяхова прайшоўшыя субяседаванне залічваюцца на вучобу без уступных экзаменаў, астатнія маюць права паступаць на агульных падставах.

24. У адпаведнасці з дзеючай сістэмай бесперапыннай педагагічнай адукацыі на навучанне без адрыву ад вытворчасці на факультэт дашкольнага выхавання і педагагічны факультэт лепшыя выпускнікі прымаюцца на скарочаны тэрмін навучання без уступных экзаменаў па рэкамендацыі Саветаў Магілёўскага педагагічнага каледжа, Горацкага і Рагачоўскага педагагічных вучылішчаў.

25. Паступаючыя падаюць у прыёмную камісію наступныя дакументы:

*заяву на імя рэктара;

*дакумент аб сярэдняй адукацыі ў арыгінале;

*6 чорна-белых фотакартак памерам 3х4;

*медыцынскую даведку па форме 086У з абавязковым пералікам дадзеных аб атрыманых прафілактычных прышчэпках супраць інфекцыйных захворванняў;

*выпіску з працоўнай кніжкі (для тых, хто працуе);

*даведку службы занятасці насельніцтва (для тых, хто знаходзіцца на яе ўліку).

Абітурыенты, якія паступаюць не ў год атрымання сярэдняй адукацыі, абавязаны прадставіць дакументы, якія пацвярджаюць іх вучобу ці работу за гады, якія папярэднічалі паступленню (дыплом, выпіску з працоўнай кніжкі або даведку службы занятасці насельніцтва ці інш.).

Могуць быць прадстаўлены дакументы, якія пацвярджаюць права абітурыентаў на льготы, устаноўленыя заканадаўствам Рэспублікі Беларусь ці сведчаць аб асабістых талентах і здольнасцях абітурыентаў.

Пашпарт або іншае сведчанне асобы, выдадзенае органамі МУС, прад'яўляецца абітурыентам асабіста.

Дакументы прадастаўляюцца па адрасе:

212022, г. Магілёў, вул. Касманаўтаў, 1, Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова, прыёмная камісія, тэл.: 26-35-07.

26. Усе іншыя пытанні, звязаныя з прыёмам, якія не адлюстраваны ў Правілах прыёму, канчаткова вырашаюцца прыёмнай камісіяй універсітэта.

27. Кантроль за правядзеннем прыёму ва універсітэт ажыццяўляюць:

*Дзяржаўная камісія, прызначаная Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь;

*Камітэт дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь;

*Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь;

*Рэспубліканская дзяржаўная інспекцыя сістэмы адукацыі Рэспублікі Беларусь;

*грамадскія камісіі.

Прыёмная камісія.

Алімпіяда

УСЛОВИЯ ОЛИМПИАДЫ "АБИТУРИЕНТ-99"

Могилевский государственный университет им. А.А.Кулешова проводит для выпускников средних школ, гимназий, лицеев г. Могилева и Могилевской области олимпиаду "Абитуриент-99" по математике, физике, белорусскому языку и литературе, русскому языку и литературе, биологии и химии, которая пройдет в два тура.

Первый тур олимпиады — заочный. Он заключается в письменном выполнении предлагаемых заданий. Решения заданий нужно оформить в школьную тетрадь (для каждого предмета —отдельная тетрадь), на обложке указать фамилию, имя, отчество; полный домашний адрес с индексом, школу, класс; тем, кто окончил школу, — год окончания и род занятий. Тетради с выполненными заданиями следует отправить до 20 марта 1999 года по адресу: 212022, г. Могилев, ул. Космонавтов, 1, "Абитуриент-99".

На второй тур (очный) допускаются без выполнения заданий первого тура участники областных олимпиад по физике, математике, астрономии (на университетскую олимпиаду по физике), информатике (на университетскую олимпиаду по математике), белорусскому языку и литературе, русскому языку и литературе, биологии и химии.

Допущенные ко второму туру будут приглашены в университет в апреле 1999 года. Второй тур заключается в письменной работе и последующем собеседовании.

Оценки, полученные участниками второго тура, могут засчитываться, по желанию, как оценки вступительных экзаменов по соответствующим предметам при поступлении на соответствующий факультет. Так, оценки, полученные во втором туре олимпиады по физике и математике, могут засчитываться при поступлении на физико-математический факультет. При поступлении на факультет естествознания выставляется одна из оценок (по желанию абитуриента): по химии или по биологии. Одна из оценок по белорусскому языку и литературе либо русскому языку и литературе по выбору абитуриента может выставляться как оценка вступительного экзамена на филологический факультет.

ЗАДАНИЯ по биологии

1. Как происходит транспортировка воды из почвы в корень у покрытосеменных растений? Какую роль здесь играет корневое давление?
2. Чем вызвано разнообразие окраски тела водорослей? Какие пигменты содержат водоросли? Какое значение имеет разнообразие пигментов у водорослей?
3. Проведите сравнительный эволюционный анализ органов дыхания у беспозвоночных животных.

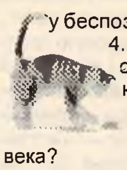

4. Перечислите основные отличия черепа человека. Какими костями образован мозговой и лицевой отдел черепа человека?
5. Какие нерастворимые углеводы вы знаете? Укажите по одной их функции.
6. Укажите четыре стадии эмбрионального периода онтогенеза многоклеточных организмов.

ЗАДАНИЯ по химии

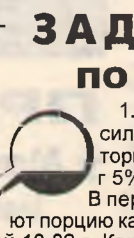

1. На весах уравновесили два стакана, в которых находится по 100 г 5%-ого раствора HCl. В первый стакан опускают порцию карбоната бария массой 10,82 г. Какую массу гидрокарбоната натрия следует добавить во второй стакан, чтобы после окончания реакций равновесие не нарушилось?
2. Смешали по 200 г водных растворов карбоната натрия и нитрата алюминия. Выпавший при этом осадок прокалили. Масса сухого остатка составила 1,02 г. Вычислить массовые доли солей в исходных растворах и массовую долю вещества, находящегося в растворе после реакции.
3. Газообразное вещество, плотность паров которого при 2°С и давлении 1 атм (101,3 кПа) составляет примерно 1,91 г/л, в количестве 2,3 г нанесено на гидроксид кальция и вместе с носителем подвергнуто сожжению в атмосфере кислорода. При этом было получено 2,24 л диоксида углерода в пересчете на нормальные условия, 4,5 мл воды и 5,6 несгораемого остатка. Установите структурную формулу неизвестного вещества.

ЗАДАНИЯ по физике

1. Мяч, брошенный со скоростью V_0=10м/с под углом α-45° к горизонту, ударяется о вертикальную стену, находяшуюся на расстоянии S=3м от места броска. Определить модуль и направление скорости мяча после удара. Удар считать абсолютно упругим, а углы падения и отражения равными.

Ответ: V=7,6 м/с; β=22°

2. Тело массой m=0,1 кг вращается в вертикальной плоскости на нити длиной L=1м. Ось вращения расположена над полом на высоте H=2м. При прохождении нижнего положения нить обрывается и тело падает на пол на расстоянии L=4м от точки обрыва. Определить силу натяжения нити в момент ее обрыва.

Ответ: N=9Н

3. В цилиндре сечением S под поршнем массой M находится масса m азота при температуре T и давлении P. Какова сила трения между поршнем и стенками цилиндра, если для того, чтобы сдвинуть поршень, газу сообщили количество теплоты Q? Атмосферное давление P_0, удельная теплоемкость азота C.

Ответ: $F_{тр} = \frac{Q}{cmT}(Mg+P_0S)$

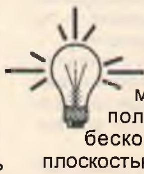

4. Положительно заряженный шарик массой m=30гр совершает гармонические колебания над положительно заряженной бесконечной горизонтальной плоскостью. При этом сила электрического взаимодействия шарика с плоскостью F=0,1 Н, а период его колебаний T_1=2с. Затем шарик с перезарядили так, что его заряд стал отрицательным, но по модулю равным первоначальному. Определить период гармонических колебаний шарика в новом состоянии.

Ответ: T_2=1,4с

5. В плоской ванне с жидкостью на глубине h=3 см находится точечный источник света,который начинает смещаться по вертикали со скоростью $V=10^{-3}$ м/с. На дне ванны находится плоское зеркало, а на поверхности жидкости на высоте H=4 см от дна плавает непрозрачный диск радиусом R=6 см. Центр диска расположен на одной вертикали с источником света. Через какое время t источник света станет видим для внешнего наблюдателя? Показатель преломления жидкости $n=\sqrt{2}$.

Ответ: t=10 с

ЗАДАНИЯ по математике

1. Решите неравенство $|x^2-2x|<x$.
2. Автомобиль выехал из A в B со скоростью 63 км/ч. Через некоторое время после выезда его скорость уменьшилась на 9 км/ч. За первые 3 часа он проехал на 55 километров меньше, чем за последние 4 часа, а на весь путь потратил 5 ч. Найдите расстояние от A до B.
3. В прямоугольном треугольнике даны катеты a и b. Найдите расстояние от вершины прямого угла до ближайшей к ней точки вписанной окружности.
4. Дана бесконечная последовательность чисел

$$\frac{1}{1}, \frac{1}{2}, \frac{2}{1}, \frac{1}{3}, \frac{2}{2}, \frac{3}{1}, \frac{1}{4}, \frac{2}{3}, \frac{3}{2}, \frac{4}{1}, \frac{1}{5}, \frac{2}{4}, \frac{3}{3}, \frac{4}{2}, \frac{5}{1}, \ldots$$

Определите 1999-й член этой последовательности.

5. Докажите неравенство

$\cos x \cdot \sin 2x > -\frac{7}{9}$ для $x \in (-\infty; +\infty)$.

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

"Абітурыент-99"

ЗАДАННІ па беларускай мове

1. Напішыце водгук на ўрывак з твора Янкі Сіпакова "Акно, расчыненае ў зіму".

2. Выпішыце з ўрыўка пяць словазлучэнняў са словамі з пераносным значэннем. Растлумачце прамое значэнне гэтых слоў.

3. Зрабіце фанетычны разбор трох шматскладовых (больш за чатыры склады) слоў.

4. Выпішыце прыклады слоў, якія маюць наступную марфемную будову:

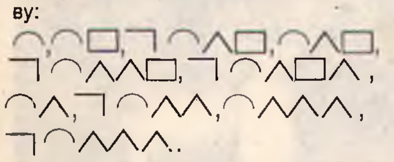

Зрабіце словаўтваральны разбор пяці слоў.

5. Зрабіце марфалагічны разбор трох слоў розных самастойных часцін мовы і адной службовай.

6. Выпішыце складаны сказ, у якім чатыры і больш частак. Зрабіце схему сказа. Адну частку сказа (на выбар) разбярыце па членах сказа.

Тэкст для разбору:

Зімнымі студзеньскімі начамі, калі настылая поўня скочваецца на самыя гарадскія камяніцы і калі яе ўжо нельга адрозніць ад круглабокіх вулічных ліхтароў; калі ў снежных тунелях астываюць добра прытомленыя за дзень снегаачышчальныя машыны, якія так спяшаліся вывезці мяцелістую зіму за горад; калі заснежаны па самую шапку студзень, як стомлены чалавек, з крэктам укладваецца спаць на мяккія, узбітыя завеямі сумёты, — такімі зімнымі начамі ў многіх гарадскіх кватэрах самі па сабе, нячутна расчыняюцца раптам вокны, і ў цёплых пакоях неяк па-новаму запахне халодны снег — ці то крохкімі ледзяшамі, ці то зябкім бярозавікам. Тады доўга варочаюцца на сваіх канапах і раскладушках вясковыя бабулькі, якія на зіму прыехалі ў горад, каб дагледзець сваіх унукаў, варочаюцца доўга, аж пакуль нейкі абноўлены сон не выведзе іх праз гэтае акно, расчыненае ў зіму.

І вось яны ўжо, здаецца, ідуць — кожная па сваёй вёсцы і з імі па-свойску вітаюцца сцішаныя ў вялізных сумётах хаты — гэта Хадорына, гэта Аўдоткіна, гэта Хаўронкіна. А з каміноў — роўныя, белыя, нібы акораныя слупы, дымы: ага, значыць, раніца, значыць, трэба спяшацца (у людзей ужо даўно ў печы паліцца!), трэба рыхтаваць сняданак і карове, і парсюку, і курам...

Потым, як гэта бывае ў снах, раптам, нібы крыгі, разломяцца хмары, а ў гэтым праломе выяснее вясновае сонца і асветліць тыя ж хаты, якія выглядаюць цяпер ужо неяк па-святочнаму прыбранымі. І што гэта ў іх новае? Ага, гэта ж стрэхі са светлымі ледзяшамі, нібы хусткі з махрамі... Памаладзелі хаты, як і самі бабулькі, прыбраныя на свята ў свае новыя крамныя хусткі. А вось і яны, капяжы. Адзін, нібы дазволу пытаючыся, звініць "Кап?" (Маўляў, пагаворым?) "Кап!" — адказвае яму згодаю другі, і вось ужо яны разам вызваньваюць сустрэчу вясне. Трэці чамусьці ўпарціцца. "Каб... каб... каб..." — спрабуе ён выкласці сваю думку, што, каб не сонца, ён бы так лёгка не паддаўся. Але нічога не паробіш — вясны без сонца не бывае! І вось бабулькі ўжо разам з унукамі збіраюць леташні бульбоўнік і розны тлум на сваіх агародах, паляць яго — як прыемна пахне дым! Потым дрыготкімі рукамі адрываюць дошкі, якімі былі забіты на зіму вокны і дзверы, і з нейкім светлым заміраннем пераступаюць парог халоднай нежылой хаты. Сваёй хаты, якая хутка сагрэецца і збярэ ў сабе зноў усе звычайныя вясковыя пахі —печанага хлеба, паранай бульбы, сырадою.

І не бяда, што, прачнуўшыся, яны разумеюць, што яшчэ самы разгар зімы і што далекавата яшчэ да таго прыемнага дыму вясновага ачышчэння. Усё роўна пасля такіх сноў бабулькі неяк святлеюць і, сабраўшыся на гарадскім двары, пачынаюць размову пра вясну, пра свае далёкія, заснежаныя вёскі.

(Я.Сіпакоў)

ЗАДАННІ па беларускай літаратуры

1. Напісаць сачыненне на тэму: Праблема "Чалавек і Сусвет" у паэзіі Аркадзя Куляшова 60-70 гадоў.

2. Зрабіць літаратуразнаўчы аналіз верша Янкі Купалы "Ворагам Беларушчыны" па наступнай схеме:
а) тэма і ідэя;
б) мастацкія выразныя сродкі;
в) вершаскладанне.

Ворагам Беларушчыны

Чаго вам хочацца, панове?
Які вас выклікаў прымус
Забіць трывогу аб той мове,
Якой азваўся беларус?
Чаму вам дзіка яго мова?
Паверце, вашай ён не ўкраў,
Сваё ён толькі ўспомніў слова,
З якім радзіўся, падрастаў.
Цяпер і вы загаварылі,
З апекай выйшлі, як з зямлі;
А што ж дагэтуль вы рабілі?
А дзе ж дагэтуль вы былі?
Ваш брат і цёмны, і галодны;
Хацінка свой зжывае век;
І век не знаў ён дум свабодных,
І крыўдзіў свой брат — чалавек.
Вам страшна нашай слёзнай песні
І жальбы страшна вам глухой?
Вам жудка сонца на прадвесні?
Мілей вам холад з цемнатой?
А што ж вам беларус такога
Пасмеў зрабіць, пасмеў сказаць?
Эх, трэба ўчыць яшчэ вас многа,
Як свайго брата шанаваць!
Эх, кіньце крыўдамі карміцца, —
Кожны народ сам сабе пан;
І беларус можа змясціцца
У сям'і нялічанай славян!
Напасцю, лаянкай напраснай
Грудзей не варта мазаліць!
Не пагасіць вам праўды яснай:
Жыў беларус і будзе жыць!
Не столькі "хамскія" натуры
На карках вынеслі сваіх!
І свіст даносчыкаў пануры,
Паверце, не запудзіць іх!
К свабодзе, роўнасці і знанню
Мы працярэбім сабе след!
І будзе ўнукаў панаванне
Там, дзе сягоння плача дзед!

ЗАДАНИЯ по русскому языку

1. Выпишите слова в такой последовательности:
а) звуков больше, чем букв;
б) звуков меньше, чем букв.

Поистине мир и велик и чудесен!
Есть лица — подобья ликующих
песен.
Из этих, как солнце, сияющих нот
Составлена песня небесных высот.
(Н.Заболоцкий).

2. Сделайте морфологический разбор всех слов текста.
Сделайте морфемный разбор
выделенных слов.

На все как надо видевший
сначала,
Теперь благодарю судьбу **свою** —
За то, что так упорно **приучала**
Ходить босым по жесткому
жнивью.
Дала **постичь**, как **колются**
колосья,
Оберегая золотой **родник**...
Ведь если что-то сделать
удалось мне,
Так потому, что я к жнивью привык.
(Н.Рыленков).

3. Сколько различных корней в следующих словах?

Сгруппируйте слова по общности корня. Докажите правильность решения.

Топка, потоп, топливо, утопленник, растоптать, потопить.

4. Найдите третье слово, которое объединило бы два других слова. Какие лексические явления делают возможным такое объединение?

Супружество — изъян, скамья — магазин, гримаса — снаряд.

5. а) Выпишите из текста синонимы, антонимы. Какие из выписанных слов являются антонимами только в данном тексте?

б) Найдите в тексте устаревшие слова и определите, историзмы это или архаизмы.

в) Определите, какими частями речи являются выделенные слова.

г) Подчеркните основы предложений, определите тип сказуемых.

д) Определите структурный тип простых предложений (частей сложных предложений).

Л.Мартынов

УДАЧА

Жизнь моя все **короче**, короче,
Смерть моя все **ближе** и ближе.
Или стал я поэтому **зорче**,
Или свет нынче солнечный **ярче**,
Но теперь я отчетливо вижу,
Различаю все **четче** и четче,
Как глаза превращаются в очи,
Как в уста превращаются губы,
Как в дела превращаются речи.
Я не видел все это когда-то,
Я не знаю... Жизнь **кратче** и кратче,
А на небе все тучи и тучи,
Но все **лучше** мне, лучше и лучше,
И **богаче** я все и богаче.
...Говорят, я добился удачи.

ЗАДАНИЯ по русской литературе

1. Написать сочинение на тему "Честь, долг и христианское милосердие в творчестве А.С.Пушкина".

2. Литературоведческий анализ стихотворения И.Бродского "Пилигримы" по схеме:
1) особенности строф и ритмической организации;
2) основные тропы, их художественные функции;
3) особенности поэтических лексики и синтаксиса;
4) суть заглавия.

ПИЛИГРИМЫ

Мимо ристалищ, капищ,
мимо храмов и баров,
мимо шикарных кладбищ,
мимо больших базаров,
мира и горя мимо,
мимо Мекки и Рима,
синим солнцем палимы,
идут по земле
пилигримы.
Увечны они, горбаты.
Голодны, полуодеты.
Глаза их полны заката.
Сердца их полны рассвета.
За ними поют пустыни,
вспыхивают зарницы,
звезды дрожат над ними,
и хрипло кричат им птицы,
что мир останется прежним.
Да. Останется прежним.
Ослепительно снежным.
И сомнительно нежным.
Мир останется лживым.
Мир останется вечным.
Может быть, постижимым,
но все-таки бесконечным.
И, значит, не будет толка
от веры в себя да в Бога,
и, значит, остались только
Иллюзия и Дорога.
И быть над землей закатам,
и быть над землей рассветам.
Удобрить ее солдатам.
Одобрить ее поэтам.

Анализ ответов по биологии на вступительных экзаменах

Экзамен по биологии проводится устно. При выставлении оценки экзаменаторами учитывается логичность ответа, его полнота и правильность. Ответы оцениваются исходя из объема знаний, предусмотренных типовой "Программой по биологии для поступающих в вузы республики", которая ежегодно публикуется в справочниках для поступающих. Эта программа отличается от школьных программ по биологии. Во-первых, она почти не предусматривает контроля практических умений и навыков, поэтому в билетах вступительных экзаменов по биологии практические задания (приготовление микропрепаратов, изготовление срезов, а также задачи по генетике) отсутствуют. Во-вторых, программные требования к вступительным экзаменам по биологии предусматривают изложение материала, изучаемого в 7-8 классах (ботаника, зоология) с позиции общебиологических знаний, полученных при изучении общей биологии в 10-11 классах. Поэтому абитуриенты должны пользоваться специальными пособиями по биологии для поступающих в вузы. Рекомендуем пособия:

— Богданова Т.Л. Задания и упражнения: Пособие для поступающих в вузы. — М.:Высш. школа, 1991.

— Пособие для поступающих в вузы. — 2-е изд./под ред. Н.А.Лемезы. — Мн.: Экоперспектива, 1996.

— Мамонтов С.Г. Биология: Для школьников старших классов и поступающих в вузы: Учеб. пособие. — М.: Дрофа, 1995.

— Заяц Р.Г. и др. Пособие по биологии для абитуриентов/Р.Г.Заяц, И.В.Рачковская, В.М.Стамбровская. — Мн.: Высш. школа, 1996.

— Общая биология: Пособие для поступающих в вузы. — С.- П.: Специальная литература, 1995.

Рекомендую также абитуриентам журнал "Репетитор".

Общим недостатком ответов на вопросы как по ботанике, так и по зоологии является то, что абитуриенты, за редким исключением, затрудняются дать требуемую программой общую характеристику того или иного типа или класса. Характерные черты типа не отличают от характерных черт класса (особенно, если в составе типа имеется ряд классов, например тип членистоногих либо хордовых). Многие абитуриенты не могут назвать отличительные особенности типа или класса по сравнению с другими типами и классами.

Изложение многочисленных частных фактов второстепенного значения обычно заслоняет главное в раскрытии закономерностей взаимосвязи и развития животного мира в эволюции живых организмов. Практически все абитуриенты затрудняются выявить те особенности, которые обеспечивают тому или иному классу или типу организмов (растений или животных) преимущество перед эволюционно более древним предковым типом или классом. Чтобы справиться с этой задачей, нужно знать филогенетическое развитие важнейших функциональных систем —пищеварительной, дыхательной, кровеносной и нервной. Экзаменаторы обязательно обращают на это внимание, и часто такие вопросы служат ориентиром при определении уровня мышления абитуриентов.

Среди других вопросов надо рекомендовать тщательно обдумать особенности строения глаза у животных и человека, вспомнить, на каких физических законах основана работа глаза, органов слуха и равновесия у животных и человека, газообмен в легких и тканях.

Наиболее сложными и трудными вопросами ботаники для абитуриентов являются следующие: корневое питание растений и водные культуры; дыхание и превращение веществ в растительной клетке; роль факторов внешней среды (влажности, температуры, кислотности, солености и т.д.) для жизнедеятельности растений; значение двойного оплодотворения у покрытосемянных растений; половое размножение растений; механизмы передвижения воды, минеральных и органических веществ в тканях растениями; образование в растениях углеводов, жиров и белков; потребление растениями органических удобрений; эволюция растений.

Абитуриенты должны иметь ясное представление об эволюции растительного мира — стержневом вопросе ботаники. При этом должны быть твердо убеждены, что развитие растительного мира совершалось в два этапа и связано с появлением низших и высших растений. Крайне редко удается получить удовлетворительный ответ на вопрос, по какому признаку осуществляется это деление. Мхи, как правило, абитуриенты причисляют к низшим растениям, допуская ошибку. За годы работы в приемной комиссии не довелось слышать вразумительного ответа по вопросу "Эволюция высших растений".

Из года в год повторяются путанные ответы о строении органов размножения растений (цветка, плода, семени), о различиях между плодами и семенами, об образовании плодов и семян. К плодам почему-то многие абитуриенты, не задумываясь, могут отнести качан капусты, корень моркови и свеклы, клубень картофеля. Путают растения однодомные и двудомные, не знают биологического значения соцветий. Бывает, что отдельные абитуриенты не знакомы с основными представителями семей растений, а также классов и отрядов животных, имеющих важное народнохозяйственное значение. Изредка поступающие не знакомы с сельскохозяйственными растениями, возделываемыми в Беларуси, не имеют представления об урожайности сельскохозяйственных культур, о применяемых системах удобрений.

Довольно типичны пробелы в знаниях по анатомии. Трудности вызывает материал по кровеносной системе. Типичен ошибочный ответ, что вены — это сосуды, по которым течет венозная кровь, а по артериям —артериальная. Неопределенно объясняют причину теплокровности млекопитающих и человека, часто им непонятна роль клапанного аппарата сердца в кровообращении.

Большинство абитуриентов слабо ориентируется в материале о ферментных системах пищеварения. Затрудняется ответить, где локализуются те или иные ферменты и каковы их функции. Трудности вызвают также вопросы тех или иных физиологических процессов. При подготовке к экзамену следует внимательно разобраться в нейронном строении рефлекторной дуги, так как почти все абитуриенты изображают ее неправильно. При ответах плохо освещаются механизмы газообмена в легких и тканях.

Весьма поверхностны ответы многих поступающих по разделу "Эволюция организмов". Абитуриенты часто путают понятия движущих сил, направления и путей эволюции. Зачастую имеют крайне примитивное представление об эволюционной концепции антропогенеза, вплоть до утверждения, что современные человекообразные обезьяны якобы являются предками человека. С другой стороны, в последние годы в ответах абитуриентов случалось встретить попытки соединить научную и регилиозную трактовки антропогенеза.

При освещении на экзамене вопросов цитологии абитуриенты часто полно рассматривают строение клетки, однако затрудняются правильно определить функции органоидов, не знают методов цитологических исследований. Большинство абитуриентов недостаточно ясно представляют себе ферментативный характер обменных процессов в клетке, не могут определить свойства ферментов, не называют отличительных черт строения и функционирования растительной и животной клетки. И что совсем недопустимо, так это то, что клеточную стенку они отождествляют с клеточной мембраной, а ферменты — с витаминами и гармонами.

Опыт вступительных экзаменов показывает, что не все абитуриенты понимают генетику. Хочу посоветовать при изучении раздела генетики прежде всего разобраться в методе исследования Г.Менделя, который позволил ему открыть основные законы наследственности: закон доминирования, закон расщепления, закон независимого комбинирования (наследования) признаков, закон чистоты гамет. Знания по генетике, которые потребуются на экзамене, в основном базируются на указанных законах. Нужно не просто запомнить эти законы и условия их проявления, но и понять их сущность, дать их цитологическое обоснование. В ответах на экзамене надо показать и знание генетической символики основных генетических понятий (фенотип, генотип, гомозигота, гетерозигота, доминанта, рецессива, аллельные гены и т.д.). Плохо абитуриенты знают генетику популяции, закон Харди-Вайнберга.

Общим недостатком многих ответов по любым разделам биологии является неумение логично и последовательно излагать материал, отсутствие связи в изложении разных частей вопроса. Слишком часто проявляется в ответах неумение отделить главное от второстепенного. Наводящие дополнительные вопросы в подобных ситуациях зачастую позволяют найти истину, но в условиях конкурсного отбора это не входит в задачу экзаменаторов, и такой абитуриент в итоге обычно получает низкую оценку.

Абитуриенты, получающие на экзамене пять баллов, обычно владеют не только всеми вопросами программы, но и стремятся привлечь в своих ответах факты современной биологии, иногда еще и не вошедшие в учебники. Они умеют логично, последовательно и развернуто излагать свои мысли. Их ответы отличаются высокой культурой речи, они свободно владеют специальным биологическим языком. Отдельные абитуриенты для объяснения биологических закономерностей используют и собственные наблюдения (на опытных пришкольных участках, в природе).

Г.И.ТКАЧЕВА,
ст. преподаватель
кафедры биологии.

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова

Фоторепортаж

Самостоятельная работа в кабинете восточнославянской и российской истории.

Выступает мужской хор "Кант" педагогического факультета.

В кабинете английской филологии идут занятия.

Студенты физмата приобретают навыки работы на современной технике.

Практические занятия по русскому языку на филологическом факультете.

10-летний юбилей отметило литобъединение "Натхненне".

Сердечно поздравляем

студента I курса факультета физвоспитания **Евгения Елистратова**, занявшего 3 место в эстафете по биатлону на Всемирной зимней Универсиаде в Словакии.

Ректорат, профком студентов, комитеты БПСМ, БСМ.

Путешествуйте вместе с нами

Сегодня благодаря развитию новых политических, экономических и культурных связей и контактов поездки и путешествия стали реальны и осуществимы. Мы приглашаем Вас отправиться в своеобразное путешествие.

От станции "дом табличек" мы отправимся к станции "приют мысли", заглянем в "аптеку для души" и посетим "дом мудрости", нас встретят в "книгохранительной палате" и "храме литературы"... Мы приглашаем Вас в путешествие по библиотеке, ибо именно так ее и называли в разные времена и в разных странах мира.

Наша библиотека, библиотека Могилевского государственного университета, насчитывает сегодня около 500 тысяч экземпляров книг и почти 30 тысяч экземпляров периодических изданий. Ежегодно этот "дом мудрости" посещают не только студенты, но и аспиранты, профессорско-преподавательский состав, сотрудники университета.

Первая остановка нашего путешествия — **Отдел обслуживания**, который осуществляет обслуживание пользователей на абонементах и в читальных залах, организует запись читателей, знакомит их с правилами пользования библиотекой и ее возможностями. Пользователям отдела обслуживания выдается научная, учебная и художественная литература.

В условиях учебного заведения важной задачей является информационное обслуживание и обеспечение учебного процесса информацией, поэтому наша следующая остановка — **Справочно-библиографический отдел.** Работа этого отдела позволяет объединить различные потоки информации в одном месте и дает возможность получать эту информацию в режиме "запрос-ответ". Отдел оказывает помощь в получении библиотечно-библиографических знаний, осуществляет доведение информации до потребителей через систему **ИРИ**.

Очередная станция нашего путешествия — **Отдел комплектования и научной обработки литературы,** в котором осуществляется прием, учет и регистрация поступившей литературы, ее распределение среди соответствующих структурных подразделений университета.

Еще одна станция — **Отдел периодики,** который оформляет подписку на периодические издания для библиотеки, кафедральных библиотек и других служб учебного заведения. Отдел оказывает помощь в получении информации через систему Межбиблиотечного абонемента.

Конечная станция этого путешествия — **Отдел автоматизации**, который ведет работу по созданию базы данных для машиночитаемого каталога на новые поступления и ведет работу по организации электронного каталога для потребителей.

Путь к знаниям труден и тернист, пусть это путешествие станет своеобразным путеводителем в лабиринте знаний, которые Вы будете приобретать в университете.

Е.Н.АСТАПОВА,
справочно-библиографический отдел.

Все дороги ведут в РИМ

Эта старинная поговорка знакома многим. Но для нас она стала явью. Мы — это студенты факультета естествознания МГУ им. А.А.Кулешова, ст. преподаватель кафедры биологии Л.Ф.Суздалева, помощник ректора по международным связям Г.А.Воронин, переводчик - студентка V курса исторического факультета М.Захаренко. В июне этого года МГУ им. А.Кулешова принимал итальянскую делегацию студенческой молодежи из ассоциации "Terraza Europa". В течение 10 дней студенты Рима знакомились с жизнью нашего города, университетом и факультетом естествознания, так как они — будущие биологи, а общаться лучше всего на профессиональном уровне. Общение — процесс двусторонний, поэтому в августе мы получили приглашение посетить Рим с 3 по 13 октября. Началась подготовка — выбор маршрута, оформление документов, виз, билетов. Наконец 30 сентября мы отправились в путь: Могилев-Гродно-Варшава-Лодзь-Вена—Венеция-Болонья-Флоренция-Рим. Обычно в дороге хорошо думается, но тогда думать было некогда — быстрая смена стран, городов, людей, пейзажей за окном, все новые и новые впечатления. Запомнились хорошие дороги, отличный сервис на стоянках, доброжелательность варшавян, великолепная красавица-Вена и много-много красивых цветов на клумбах перед домами, на балконах и просто во всех населенных пунктах нашего пути.

Время пробежало незаметно, и 3 октября мы пересекли границу Италии, которая встретила нас ярким солнцем и буйством зелени. У каждого из нас до поездки было свое представление об Италии — далекой, неведомой стране из сказок Джанни Родари, легенд и мифов Древнего Рима, новелл Д.Бокаччо, сонетов Ф.Петрарки и Данте. Но то, что мы увидели, было лучше любых фантазий — дорога серпантином вьется меж гор, вдали виднеются замки и монастыри, спрятавшиеся в лесах и долинах, средневековые дворцы и церкви в крохотных деревушках и старинных итальянских городах. А по обе стороны дороги — ухоженные виноградники, поля кукурузы, подсолнечника, табака. На дорожных указателях появляется слово Венеция, и вскоре мы въезжаем в этот удивительный город — каменную сказку, построенную на островах Венецианской лагуны Адриатического моря. Маршрут нашего автобуса проходил по центральным улицам города, и мы могли любоваться прекрасными дорогами, соборами, церквями, площадями — Собор Сан-Марко, Дворец Дожей, церковь Санта-Мария дел Мираколи, церковь и монастырь Сан-Мария дел Маджоре. Все это создавалось на протяжении XI веков выдающимися архитекторами, скульпторами, художниками —П.Веранезе, Я.Тинторетто, Дж. Тьяполо, В.Карпаччо и др. Венецианцы любят и сохраняют свою красоту: все увиденное в отличном состоянии, несмотря на то, что прошло столько времени.

Небольшая стоянка на вокзале, и мы двигаемся дальше. Северная Италия — местность горная (Альпы), поэтому наш автобус то въезжает в тоннель, то вдруг оказывается выше облаков, то стремительно несется вниз. Автобус рейсовый, поэтому в салоне, кроме нас, поляки, австрийцы, итальянцы. Все они мирно дремлют, но нам не до сна: хочется побольше увидеть и запомнить. Населенные пункты — села, небольшие города, поселки следуют друг за другом, утопая в одном огромном зеленом саду: каждый клочок земли обработан и ухожен. Проезжаем Болонью —древний центр этрусков (VI в. до н.э.), в средние века —прославленная школа права. Город сохранил комплекс романских церквей Сан-Стефано (XI в.), наклоненные дома-башни (XII в.), готические палаццо (XIII в.), дворцы в стиле ренессанса и барокко (XI-XVII в.в.). Солнце поднимается все выше и выше, становится все теплее, и мы уже давно сняли теплые куртки и кофты. Въезжаем в Центральную Италию, меняется растительность —появляются субтропические виды: пинии, платаны, оливковые деревья, эвкалипты, бугенвиллии, цитрусовые. На пути нашего следования — Флоренция — один из главных экономических и культурных центров Италии, основанный в I в. н.э. Маршрут пролегает по центральным улицам, и мы можем любоваться уникальными художественными комплексами средневековья и Возрождения: собор Санта-Мария дел Фьоре (XIIIв.), Палаццо Синьория (XV в.), церкви Сан-Ларенцо, Санта-Кроче (XIII в.), капелла Медичи, ренессансные дворцы (Питти, Медичи-рикарди, Ручелла). От этого великолепия захватывает дух.

Все дороги ведут в Рим, и наша на третьи сутки путешествия привела в "вечный город". На автовокзале нас уже ждали наши друзья Renato u Aldo Abbate — учредители ассоциации "Terrazza Europa", Rosana Ceraudo — преподаватель, Marco, Pietro, Fiderico, Laura, Maria-Luisa —итальянские студенты и их родители. Итальянцы — люди открытые, добродушные и эмоциональные. В этом мы убедились еще в Беларуси. Как оказалось, мы тоже эмоциональны, поэтому на вокзале воцарилось шумное веселье — улыбки, смех, радость встречи, представление белорусской делегации родителям итальянских студентов. Наконец, кто-то вспомнил, что очень хочется есть, и все стали разъезжаться по домам.

(Продолжение следует).

Л. Ф. СУЗДАЛЕВА.
ст. преподаватель кафедры

ЗАСНАВАЛЬНІК
Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова.

Рэдактар газеты Л.І.ШЫШАКОВА, старшы выкладчык кафедры беларускай і рускай моў

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
212000, г. Магілёў, вул. Касманаўтаў, 1.
Тэлефон для даведак 26-13-83.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэгістрацыйны N 6580. Падпісана да друку а 17 гадзіне. 9.02.99 г. Газета набрана і надрукавана ў абласной друкарні (г. Магілёў, вул. Першамайская, 70).

Электронный архив библиотеки МГУ имени А.А. Кулешова